

EL LLENGUATGE

Quant a certs casos...

24/XI/1946

En la nostra nota d'ahir indicavem que algú resolia els dubtes entre quant i quan recorrent a la comparació amb les formes corresponents del castellà: quant correspon a «cuanto» i quan a «cuando». El sistema o recurs, és vàlid si es tracta únicament de resoldre aquest petit dubte morfològic: la presència o l'absència de la t final. Però no ha d'aplicar-se mai a la construcció sintàctica, que comportaria greus errors. Fins i tot sense recórrer, per sistema, a la guia dels models del castellà, són nombrosos els calcs, en què hom incorre sovint, de les diverses possibilitats sintàctiques que el castellà ha desenvolupat amb els mots «cuanto» i «cuando» i que corresponen, en realitat, a solucions molt divergents del català.

Així, cal prescindir rigorosament de la locució «de quant en quant», escrita també «de quan en quan»: en català hem creat, com a locucions equivalents, de tant en tant i de tard en tard. Anàlogament, cal rebutjar també «quan menys», calc evident de «cuando menos», i recórrer, per exemple, a si més no: Si més no, no ens causava molèsties. Tampoc no és admissible el calc literal obtingut de «quanto antes», és a dir, «quant abans», tal com diu—o escriu—algú. Com més aviat millor és la nostra expressió «més genuina» en aquest cas. L'ús de l'expressió «per quant», com a equivalent de «por cuanto», potser fóra discutible, però la llengua moderna sembla més aviat prescindir-ne (no figura al Diccionari General); tan ric d'aquestes formes gramaticals) i recorre usualment a per tal com. L'única locució —prepositiva— formada amb un d'aquests mots, que trobem al Diccionari Fabra, és quant a (no «en quant a»), i equivalent a «en cuanto a». Quant a les seves idees, no m'acaben de convèncer.

Hi ha, encara, en el castellà actual, moltes més aplicacions de «cuando» i «cuantos», algunes potser abusives i tot, i esquema de les quals exigiria molt d'espai. Cal no caure en el parany de calcar-les i saber-ne prescindir amb el recurs de les construccions pròpies, que en tenim per a tots els casos.

ALBERT JANE